

---

## Anotace

---

### Vladislav Suvák, Lívia Flachbartová, Pavol Sucharek: *Care of the Self Ancient Problematizations of Life and Contemporary Thought*

Leiden–Boston, Brill 2018. 158 s.

Na začiatku kalendárneho roku 2018 vyšla trom slovenským autorom – Vladislavovi Suvákovi, Lívii Flachbartovej a Pavlovi Sucharekovi – spoločná publikácia s názvom *Care of the Self; Ancient Problematizations of Life and Contemporary Thought*. Vydanie tejto knihy predstavuje pre slovenskú vedu unikátnu udalosť, pretože je to azda po prvýkrát, kedy slovenským bádateľom v oblasti antickej filozofie vychádza titul v jednom z najprestížnejších svetových vydavateľstiev. Je výsledkom dlhoročného bádateľského úsilia kolektívu autorov, ktorí spolu napísali už viacero titulov v danej oblasti.<sup>1</sup>

Hlavným cieľom Suváka a jeho kolektívu je analýza rôznych manifestácií starosti o seba. Od antických problematizácií sókratovskej *therapeie* (Suvák) cez diogenovskú *askésis* (Flachbartová) až po súčasnú reflexiu skúmaného problému vo filozofii fenomenológa Henriho Maldineya (Sucharek). Z formálneho hľadiska je kniha členená na tri korešpondujúce a vzájomne na seba nadväzujúce časti: *Socratic Therapy as Taking Care of the Self and Others* (s. 1–49), *The Care of the Self and Diogenes's Ascetic Practices* (s. 50–96), *The Care of Self and Its Phenomenological Constitution: Henri Maldiney* (s. 97–152).

Prvá časť z pera Vladislava Suváka pojednáva o probléme sókratovskej *therapeie*, tak ako ju nachádzame rozpracovanú u Platóna a v Antisthenovej filozofii. Suvák prostredníctvom analýzy Platónových dialógov *Theaitétos*, *Theagés*, *Euthyfrón* a *Charmidés* ponúka čitateľovi ucelený koncept Sókratovej *therapeie*, ktorá sa zakladá najmä na *μαιευτική τέχνη* (1.1 *Socrates as a Midwife*, s. 3–7) a špecifickom vykonávaní sókratovskej lásky (1.2 *Socrates as a Lover*, s. 7–10), ktorá sa do istej miery prelína s platónskou *paideiou* (1.3 *Socratic Education as Therapeia*, s. 10–13) a podieľa sa na liečení duše (*Socrates as a Healer in Plato's Charmides*, s. 13–26). Suvák

---

1 Pozri Suvák, V. (ed.), *Sebapoznanie ako starosť o seba*. Prešov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2010; Suvák, V. (ed.), *Antisthenica Cynica Socratica*. Praha, Oikúmené 2014; Flachbartová, L. – Sisáková, O. – Suvák, V., *Starosť o seba: Antické problematizácie života a súčasné myslenie*. Prešov, Vydavateľstvo Prešovskej univerzity 2016.

spája Antisthenovu *therapei*u s kynickou etikou, ktorú rekonštruuje prostredníctvom Xenofónovho diela *Sympósium* (3.1 *Antisthenes in Xenophon's Symposium*, s. 27–32) a Antisthenových deklamácií *Aiás* a *Odysseus* (3.3 *Antisthenes' Ajax and Odysseus*, s. 38–44). V uvedených častiach autor prisudzuje terapeutickú úlohu rozumnosti, ktorá by mala spočívať v odstraňovaní klamlivých a zavádzajúcich predstáv o tom, čo znamená dobre žiť a čo je to dobrý život.

Druhá časť kolektívnej monografie vychádza z myslenia neskorého Foucaulta a zaoberá sa popisom „kultúry seba samého“ a „starosťou o seba samého“, dvoma význačnými témami, ktoré pre Foucaulta predstavujú kľúčové a mimoriadne dôležité oblasti antického filozofického myslenia vôbec (1. *Foucault and the Socratic Care of the Self in the Context of Cynic Practices*, s. 51–61). Druhá kapitola popisuje Diogenovu kynickú filozofiu ako praktickú etiku, ktorej základom sú asketické praktiky, poňaté ako vykonávanie ťažkých námah. Tieto praktiky následne vedú k hlavným cieľom filozoficky vedeného života – k nadobudnutiu slobody a sebestačnosti (2. *Labour and Diogenes' Ascetic Practices*, s. 61–76). Tretia kapitola analyzuje ďalší ústredný pojem diogenovskej filozofickej praxe, ktorým je sloboda slova, *parrhésia* (3. *Cynic parrhesiastic Practices. Diogenes' Performative Wisdom*, s. 76–91). Na príklade *parrhésie* autorka poukazuje na transformáciu starosti o seba na starosť o druhých, pretože hlavným aspektom slobodného kynického prejavu je kritika druhého, ktorá má byť konštruktívna, t. j. má prispievať k tomu, aby si druhý človek uvedomil svoje chyby a začal pracovať na ich náprave.

Posledná, tretia časť tejto publikácie sa venuje už výlučne modernému chápaniu starosti o seba v súčasnej fenomenológii a psychoterapii. Prvá kapitola, ktorá sa začína kritikou Žižekovho poňatia subjektu a plynule prechádza k jeho freudovským a lacanovským inšpiráciám, dospieva k záveru, že súčasná starosť o seba sa pohybuje na rozmedzí viacerých disciplín, najmä psychoterapie, psychiatrie, fenomenológie a filozofie (s. 108). Dôležitým sa stáva predovšetkým vzťah medzi jednotlivými vyššie uvedenými disciplínami – fenomenológia má byť dôležitým nástrojom, ktorý dokáže „ja“ človeka prinavrátiť do reality okamihu a konkrétosti. Nájdenie seba samého sa tak má realizovať prostredníctvom estetickej, zmyslovej skúsenosti. Druhá kapitola sa pokúša odhaliť vzťah medzi fenomenológiou a psychoterapiou prostredníctvom Maldineyovej fenomenológie vnímania (2. *Reconstructing the Phenomenological Approach in Psychotherapy*). Z pozície tzv. Gestalt terapie skúma tiež viacero patologických javov, akými sú napr. schizofrénia, hystéria a paranoja. Tretia kapitola skúma Maldineyovu novú existenciálnu analytiku, a to najmä kategórie konkrétneho „priestoru“, v ktorom sa realizuje náš vzťah k svetu – otvorenosť, rytmus, cítenie (3.1 *Openness, Rhythm, and Sentience*) a s nimi súvisiace pojmy „formy“ a „vzniku“. V poslednej, štvrtej kapitole pertraktuje autor niekoľko kľúčových fenomenologických aspektov v špecifickej disciplíne tzv. terapie umením (4.1 *Earth, Motion, and Earthquake*), ktorá má viesť k znovobjaveniu seba samého.

Na záver tejto stručnej anotácie si dovoľíme poznamenať niekoľko zovšeobecňujúcich poznámok. Z celkového hľadiska môžeme v predkladanej publikácii vidieť snahu o jednotný motív, ktorým je komplexná reflexia praktických a teoretických problémov spájajúcich sa s témou starostlivosti o dušu a otázkou sebapoznania. Zatiaľ čo v prvých dvoch častiach knihy je kladený dôraz na praktickú realizáciu cnostného života, ako ju nachádzame popísanú u sókratovcov prvej generácie (Platón, Antisthenés, Xenofón) a jej nasledovateľov (Diogenés), tretia časť knihy nás uvádza do filozoficky abstraktnejších problémov súčasnej fenomenológie, spájajúcich sa predovšetkým s pojmami subjektu a prežívania. Táto organická prepojenosť vytvára z knihy nielen originálny, ale aj koherentný celok. Autori tak reflektujú problematiku starostlivosti o seba flexibilným, historicko-systematickým spôsobom, ktorý pokrýva viaceré oblasti filozofického myslenia.

*Zuzana Zelinová a František Škvrnda ml.*